

Helse- og omsorgsdepartementet
Helserettsavdelingen
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.: 200604612-3/MLP/008

Dato: 20.10.2006

HØRING - FORSKRIFTSENDRINGER I FORBINDELSE MED ENDRINGER I LOV OM PSYKISK HELSEVERN OG PASIENTRETTIGHETSLOVEN - SVAR FRA DET MEDISINSKE FAKULTET, UNIVERSITETET I TROMSØ

Det medisinske fakultet ved Universitetet i Tromsø har på vegne av Universitetet i Tromsø utarbeidet følgende kommentarer til de fremlagte forslag til nye forskrifter hjemlet i psykisk helsevernloven:

1. Endring i forskrift 21. desember 2000 nr 1410 om etablering av tvungent psykisk helsevern

Overføring fra frivillig til tvungent psykisk helsevern

En vesentlig endring i psykisk helsevernloven som trer i kraft 1. januar 2007 er unntaksbestemmelsen fra forbudet mot overføring fra frivillig til tvungent psykisk helsevern (Psykisk helsevernloven § 3-4, 2.ledd). Unntaket gjelder bare der pasienten utgjør en nærliggende og alvorlig fare for eget eller andres liv og det understrekes i lovforarbeidene at det unntaket skal være snevert og at det må stilles strenge krav til praksis. I tråd med dette ønsker departementet at kontrollkommisjonene skal følge praksis, og skriver:

Etter departementets vurdering vil det være viktig at kontrollkommisjonene fører kontroll med praktiseringen av forbudet og unntak fra dette. Det foreslås derfor at kontrollkommisjonene i forbindelse med dokumentkontrollen etter § 3-8 første ledd skal forelegges særskilt redegjørelse dersom det er gjort unntak fra forbudet mot overføring. (ot.prp. nr. 65, s.64).

Ved stortingsbehandlingen sluttet sosialkomiteen seg til departementets synspunkter og uttaler:

Komiteens flertall, viser til departementets forslag om en snever adgang til overføring fra frivillig til tvungent psykisk helsevern, jf. lov om psykisk helsevern § 2-3. Flertallet mener det er avgjørende at pasienten har tillit til behandlingsinstansen. Pasientens frykt for bruk av tvang kan forhindre enkelte i å søke frivillig behandling. Det er derfor nødvendig at unntaket fra konverteringsforbudet praktiseres restriktivt (Inst. O. Nr. 66- 2005-2006, s.12).

DET MEDISINSKE FAKULTET

Dekan

Universitetet i Tromsø, No-9037 Tromsø, tlf 77 64 40 00, e-post postmottak@uit.no, <http://uit.no>
Dekan Toralf Hasvold, tlf. 77 64 4764, faks 77 64 53 00, e-post toralf.hasvold@ism.uit.no

På denne bakgrunn er det en mangel at ikke det er gitt utfyllende bestemmelser verken i etableringsforskriften eller i kontrollkommisjonsforskriften. Det er viktig at unntaksbestemmelsen ikke brukes utover intensjonen og det bør tas inn i forskriften hvilke forhold som skal dokumenteres i den skriftelige redegjørelsen til kontrollkommisjonen når unntaksregelen benyttes.

Det kan videre herske usikkerhet om hvorledes man konkret går frem i situasjoner der en pasient overføres fra frivillig til tvungent psykisk helsevern uten at pasienten utskrives. De alminnelige reglene for fremgangsmåten ved etablering av tvungen observasjon eller tvungent psykisk helsevern er ikke tilpasset slike situasjoner. Av spørsmål som ikke er avklart er *hvor* en vurdering av om vilkårene for tvungent psykisk helsevern kan skje og hvilke leger som i slike tilfelle kan gjennomføre den obligatoriske legeundersøkelsen, for å nevne noen. Det kan også reises spørsmål om ikke vedtaket om tvungen observasjon eller tvungent psykisk helsevern skal ha særskilte formkrav (at det for eksempel fremgår tydelig av vedtaket at det dreier seg om en omgjøring).

Endelig bør også kontrollkommisjonsforskriften inneholde parallelle bestemmelser om kontrollkommisjonens oppgaver vedrørende konverteringsvedtak.

Vi vil også peke på at terminologien som er valgt kan bidra til uklarheter. I lovens § 3-4 har man valgt i overskriften å skrive *Overføring fra frivillig til tvungent psykisk helsevern*, mens man uheldigvis bare bruker formuleringen "beslutning om overføring i siste setning i annet ledd, men det er det lite å gjøre noe med. Derimot bør ikke forskriften bidra til ytterligere begrepsforvirring ved at man bruker "Vedtak omoverføringer,..." i forskriftsutkastets § 8. Denne forskriftsendringer refererer til lovens § 4-10 som bruker begrepet "Overføring uten samtykke", og vi anbefaler at forskriften bruker samme begrep.

2. Endringer i forskrift 23. desember 2004 nr. 1837 om individuell plan etter helselovgivningen og sosialtjenesteloven

Slik forskriften nå er utarbeidet er plikten til å utarbeide individuell plan begrenset. Vi leser lovendringsforslagene slik at det ikke er anledning til å lage individuell plan dersom vedkommende ikke samtykker. Dersom dette er en riktig lovforståelse, vil vi stille oss sterkt kritisk til en slik endring av rettstilstanden.

Det er blant de tvangsinnlagte at det sannsynligvis er størst behov for å ha en god individuell plan på plass, der alle berørte instanser er forpliktet til å bidra i utarbeidelsen av en slik plan. I helsetilsynets tilsynsrapporter som omhandler det psykiske helsevernet er mangel på individuelle planer for denne gruppen omtalt som en særlig alvorlig svikt.

I et i og for seg prisverdig ønske om å unngå forskjellsbehandling mellom psykiatriske og somatiske pasienter vil man her snarere bidra til å svekke mulighetene til at tvangsinnlagte pasienter sikres et godt og forsvarlig behandlingstilbud der ulike instanser samarbeider om behandling og oppfølging. Vi har vanskelig for å tro at dette er i tråd med departementets intensjoner når det gjelder oppfølging av personer under tvungent psykisk helsevern.

Det er mulig det kreves en lovendring for eventuelt å rette opp dette. Vi vil likevel oppfordre departementet til å se om det er mulig gjennom forskriften å sikre at også tvangsinnlagte som motsetter seg individuell plan kan få et lovfestet grunnlag for at det blir utarbeidet en forsvarlig plan for behandlingen i forpliktende samarbeide med de ulike sosial- og helse aktørene som slike pasienter bør ha et tjenestetilbud fra.

Det er særlig disse to punktene i forskriftsforslaget vi har hatt vesentlige kommentarer til og her derfor unnlatt å kommentere de øvrige forslagene til forskriftsendringer

Vennlig hilsen

Toralf Hasvold

dekan